

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 148g/2024

privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi
din articolul 4 alin. (4) din Legea nr. 1585 din 27 februarie 1998
cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și
din articolul 23 alin. (4) din Legea nr. 1593 din 26 decembrie 2002
cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor
de asigurare obligatorie de asistență medicală

*(obligarea persoanei din familie defavorizată
care beneficiază de ajutor social și care are calitatea de fondator al
întreprinderii individuale de a se asigura în mod individual)*

CHIȘINĂU

23 ianuarie 2025

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dnei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 26 iunie 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 23 ianuarie 2025, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „cu excepția persoanelor obligate prin lege să se asigure în mod individual” din articolul 4 alin. (4) din Legea nr. 1585 din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, a textelor „lit. i) și j)” și „prevăzute la pct. 1 lit. a), b), d), d¹) și f)” din articolul 23 alin. (4) din Legea nr. 1593 din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, ridicată de dna Olga Pară și de dna avocat Valentina Moruz, în dosarul nr. 2a-602/2023, pendinte la Curtea de Apel Bălți.

2. Sesizarea a fost trimisă la Curtea Constituțională, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, de un complet de judecători de la Curtea de Apel Bălți format din dnele Elena Grumeza și Natalia Chircu și dl Dumitru Corolevschi.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Compania Națională de Asigurări în Medicină (în continuare, CNAM) a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva dnei Olga Pară, prin care a solicitat încasarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală pentru anul 2022 și a penalităților.

4. Prin hotărârea Judecătoriei Soroca, sediul central, din 15 mai 2023, s-a admis acțiunea CNAM. Dna Olga Pară a formulat o cerere de apel împotriva hotărârii primei instanțe.

5. La 4 iunie 2024, dna Olga Pară și dna avocat Valentina Moruz au ridicat excepția de neconstituționalitate a textului „cu excepția persoanelor obligate prin lege să se asigure în mod individual” din articolul 4 alin. (4) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, a textelor „lit. i) și j)” și „prevăzute la pct. 1 lit. a), b), d), d¹) și f)” din articolul 23 alin. (4) din Legea cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală.

6. Printr-o încheiere din aceeași zi, Curtea de Apel Bălți a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesizat Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 16 Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 47 Dreptul la asistență și protecție socială

„(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.”

Articolul 48 Familia

„(1) Familia constituie elementul natural și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.

(2) Familia se întemeiază pe căsătoria liber consimțită între bărbat și femeie, pe egalitatea lor în drepturi și pe dreptul și îndatorirea părinților de a asigura creșterea, educația și instruirea copiilor.

(3) Condițiile de încheiere, de desfacere și de nulitate a căsătoriei se stabilesc prin lege.

(4) Copiii sunt obligați să aibă grijă de părinți și să le acorde ajutor.”

Articolul 49 Protecția familiei și a copiilor orfani

„(1) Statul facilitează, prin măsuri economice și prin alte măsuri, formarea familiei și îndeplinirea obligațiilor ce îi revin.

(2) Statul ocrotește maternitatea, copiii și tinerii, stimulând dezvoltarea instituțiilor necesare.

(3) Toate preocupările privind întreținerea, instruirea și educație copiilor orfani și a celor lipsiți de ocrotirea părinților revin statului și societății. Statul stimulează și sprijină activitățile de binefacere față de acești copii.”

Articolul 50 Ocrotirea mamei, copiilor și a tinerilor

„(1) Mama și copilul au dreptul la ajutor și ocrotire specială. Toți copiii, inclusiv cei născuți în afara căsătoriei, se bucură de aceeași ocrotire socială.

[...].”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

8. Prevederile relevante ale Legii nr. 1585 din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală sunt următoarele:

Articolul 4 Subiecții asigurării

„[...]”

(4) Guvernul are calitatea de asigurat pentru următoarele categorii de persoane neangajate cu domiciliul în Republica Moldova și aflate la evidența instituțiilor abilitate ale Republicii Moldova, specificate la alin. (9), **cu excepția persoanelor obligate prin lege să se asigure în mod individual:**

[...]

n) persoanele din familiile defavorizate care beneficiază de ajutor social conform Legii nr.133-XVI din 13 iunie 2008 cu privire la ajutorul social;

[...]”

9. Prevederile relevante ale Legii nr. 1593 din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală sunt următoarele:

Articolul 23

„(1) Persoanele fizice care se includ în una din categoriile de plătitori prevăzute în anexa nr.2, după expirarea termenului stabilit la art. 22 alin. (1), vor achita, în termen de 30 de zile calendaristice de la data includerii în categoria respectivă, prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, în quantum proporțional numărului de zile ale anului de gestiune în care nu au avut statut de persoană asigurată, inclusiv numărul de zile calendaristice rămase până la finele anului de gestiune.

[...]

(4) Persoanele fizice care, concomitent, fac parte din categoriile de persoane neangajate, asigurate de Guvern, indicate la art. 4 alin. (4) lit. **i) și j)** din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și din categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, prevăzute la **pct. 1 lit. a), b), d), d¹) și f)** din anexa nr. 2 la prezenta lege, nu vor achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, de asemenea nu vor achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în formă de contribuție procentuală din alte drepturi și venituri obținute pentru perioada respectivă.

(Articolul 23 alin. (4) în redactarea de până la 1 ianuarie 2023)

[...].”

Articolul 23

„[...]”

(4) Persoanele fizice care, concomitent, fac parte din categoriile de persoane neangajate, asigurate de Guvern, indicate la art. 4 alin. (4) lit. i) și j) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, și din categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, prevăzute la pct. 1 lit. d) din anexa nr.2 la prezenta lege, nu achită prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă.

(Articolul 23 alin. (4) în redactarea Legii nr. 79 din 12 aprilie 2024, în vigoare din 5 mai 2024)

[...].”

Anexa nr. 2

Categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual

„1. Persoanele fizice neangajate, cu domiciliul în Republica Moldova, care se includ în una din următoarele categorii:

a) proprietarii de terenuri cu destinație agricolă, cu excepția grădinilor și loturilor pentru legumicultură, indiferent de faptul dacă au dat sau nu aceste terenuri în arendă sau folosință pe bază de contract;

b) fondatorii de întreprinderi individuale;

c) persoanele fizice care, pe bază de contract, iau în arendă sau folosință terenuri cu destinație agricolă, cu excepția grădinilor și loturilor pentru legumicultură;

d) titularii de patentă de întreprinzător;

d¹) persoanele fizice care desfășoară activități independente în domeniul comerțului cu amănuntul, cu excepția comerțului cu mărfuri supuse accizelor;

e) persoanele fizice care dau în arendă unități de transport, încăperi, utilaje și alte bunuri materiale, cu excepția terenurilor cu destinație agricolă, cu excepția grădinilor și loturilor pentru legumicultură;

f) persoanele fizice care desfășoară activități în domeniul achizițiilor de produse din fitotehnie și/sau horticultură și/sau de obiecte ale regnului vegetal.

[...].”

ÎN DREPT

A. Argumentele autoarelor excepției de neconstituționalitate

10. Autoarele excepției susțin că, potrivit articolului 4 alin. (4) lit. n) din Legea nr. 1585 din 27 februarie 1998, Guvernul are calitatea de asigurător pentru persoanele din familiile defavorizate care beneficiază de ajutor social conform Legii nr. 133 din 13 iunie 2008 cu privire la ajutorul social. Totuși, dacă persoanele în discuție dețin calitatea de fondatori ai întreprinderilor individuale, punctul 2 din Anexa nr. 2 la Legea nr. 1593 din 26 decembrie 2002 prevede că acestea trebuie să se asigure în mod individual.

11. Autoarele excepției afirmă că, potrivit articolului 2 din Legea nr. 220 din 19 octombrie 2007, persoană juridică inactivă este persoana juridică care, în decurs de 12 luni de la data înregistrării sau pe parcursul ultimilor trei ani, nu a

prezentat dările de seamă fiscale prevăzute de legislație, nu a efectuat operațiuni pe niciun cont bancar, nu este fondator al unei alte persoane juridice, nu are sucursale, nu are datorii la bugetul public național, nu a fost înregistrată în calitate de contribuabil al TVA și nu are înregistrate la Serviciul Fiscal de Stat mașini de casă și de control cu memorie fiscală.

12. Autoarea excepției crește și educă trei copii, dintre care unul în vârstă de până la trei ani, și beneficiază de ajutor social din partea Guvernului. Concomitent, autoarea excepției a deschis o întreprindere individuală în anul 2008, dar care nu a înregistrat venituri, fiind inactivă din anul 2013. Pe parcursul a trei ani, nu a prezentat dări de seamă Serviciului Fiscal de Stat și nu a desfășurat activități comerciale. Totuși, autoritățile nu au radiat întreprinderea din Registrul de stat. Compania Națională de Asigurări în Medicină a considerat că autoarea excepției, fondatoare a unei întreprinderi individuale, este obligată să se asigure în mod individual și să achite primele de asigurare obligatorie de asistență medicală.

13. În aceste condiții, autoarele excepției susțin că prevederile contestate instituie un tratament diferențiat între, pe de o parte, persoanele neangajate din familiile defavorizate care beneficiază de ajutor social și sunt asigurate de Guvern, iar pe de altă parte, persoanele din familiile defavorizate care beneficiază de ajutor social, dar care au întreprinderi individuale și sunt obligate să se asigure în mod individual. Tratamentul diferențiat se bazează pe criteriul veniturilor, deși legislatorul nu a ținut cont că întreprinderea individuală poate să fie inactivă și să nu aibă venituri.

14. În opinia autoarelor excepției, prevederile contestate sunt contrare articolelor 16, 47, 48, 49, 50 și 54 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea excepției de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Legea nr. 1585 din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală și din Legea nr. 1593 din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, ține de competența Curții Constituționale.

17. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de o parte în proces și este formulată de subiectul căruia i s-a acordat acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

18. Excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă care are ca obiect examinarea unei cereri de chemare în judecată referitoare la încasarea forțată a primei de asigurare obligatorie de asistență medicală de la o mamă care are la întreținere trei copii și beneficiază de ajutor social, datorită faptului că are înregistrată o întreprindere individuală (a se vedea §§ 3-6 *supra*). Astfel, Curtea admite că instanța de judecată ar putea aplica prevederile criticate în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

19. Obiectul excepției îl reprezintă textul „cu excepția persoanelor obligate prin lege să se asigure în mod individual” din articolul 4 alin. (4) din Legea cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, textele „lit. i) și j)” și „prevăzute la pct. 1 lit. a), b), d), d¹) și f)” din articolul 23 alin. (4) din Legea cu

privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală.

20. Curtea notează că textele contestate au mai făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate, fiind pronunțată Hotărârea nr. 8 din 6 aprilie 2023. În această hotărâre, Curtea a examinat obligația persoanelor cu dizabilități severe, accentuate sau medii precum și a persoanelor care asigură creșterea și educarea a patru și mai mulți copii, dar care dețin o licență de avocat, de a se asigura în mod individual. Curtea a stabilit că excluderea persoanelor cu dizabilități severe, accentuate sau medii, și a persoanelor care asigură creșterea și educarea a patru și mai mulți copii, dar care dețin licență de avocat, din categoria persoanelor asigurate de Guvern nu a avut loc pe baza unui criteriu obiectiv, dat fiind faptul că mecanismul legal nu ține cont de veniturile persoanelor în discuție. Curtea a reținut că legislatorul nu a avut în vedere situația particulară a acestor persoane, inclusiv capacitatea de muncă a titularului licenței de a exercita profesia de avocat și de a obține venituri (a se vedea §§ 52-72).

21. În această cauză, autoarele excepției solicită controlul constituționalității prevederilor legale din perspectiva obligării persoanelor din familii defavorizate care beneficiază de ajutor social, dar care au o întreprindere individuală inactivă, să se asigure în mod individual.

22. Sub acest aspect, având în vedere că autoarele excepției critică diferența de tratament a persoanelor din familiile defavorizate care beneficiază de ajutor social bazată pe înregistrarea unei întreprinderi individuale, Curtea consideră necesar să examineze și textul „fondatorii de întreprinderi individuale” din punctul 1 lit. b) al Anexei nr. 2 la Legea nr. 1593 din 22 decembrie 2002. Deși acest text nu a fost invocat de autoarele excepției, faptul în sine nu împiedică Curtea să-l rețină, dacă din argumentarea excepției rezultă aplicabilitatea sa (a se vedea HCC nr. 21 din 3 octombrie 2019, § 23; HCC nr. 8 din 6 aprilie 2023, § 26).

23. În acest sens, autoarele excepției afirmă incidența articolelor 16 (*egalitatea*), 47 (*dreptul la asistență și protecție socială*), 48 (*familia*), 49 (*protecția familiei și a copiilor orfani*), 50 (*ocrotirea mamei, copiilor și a tinerilor*) și 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*) din Constituție.

24. În jurisprudența sa, Curtea a precizat că articolele 16 și 54 din Constituție nu au o aplicabilitate de sine stătătoare (a se vedea DCC nr. 113 din 26 septembrie 2023, § 18). Principiul nediscriminării nu constituie o problemă de constituționalitate atât timp cât nu este afectat un drept fundamental (a se vedea HCC nr. 3 din 24 februarie 2022, § 15). Articolul 54 din Constituție îi impune Curții un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Abia în cadrul analizei ingerinței abstracte în drepturile fundamentale garantate de Constituție Curtea poate pune în operă prevederile acestui articol (a se vedea HCC nr. 12 din 23 aprilie 2024, § 26).

25. Referitor la incidența articolului 47 din Constituție, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că dreptul de asigurare obligatorie de asistență medicală din contul statului, în virtutea caracterului său social, intră în câmpul de aplicare al articolului 47 din Constituție (a se vedea HCC nr. 3 din 18 ianuarie 2019, § 24; HCC nr. 8 din 6 aprilie 2023, § 31).

26. Cu privire la articolele 48, 49 și 50 din Constituție, Curtea notează că normele în discuție conțin garanții care protejează familia, maternitatea, copiii și persoanele cu dizabilități. Aceste garanții trebuie avute în vedere de legislator

atunci când adoptă măsuri în privința acestor categorii de persoane (a se vedea HCC nr. 8 din 6 aprilie 2023, § 38).

27. Referitor la existența unei ingerințe în articolul 16 din Constituție, Curtea a precizat că doar tratamentele diferențiate bazate pe o caracteristică sau pe un statut identificabil sunt apte să echivaleze cu o discriminare. În jurisprudența sa, Curtea a menționat că discriminarea are loc atunci când persoanele care se află în situații asemănătoare sunt tratate în mod diferit (discriminare directă) sau atunci când persoanele care se află în situații diferite sunt tratate în același mod (discriminare indirectă), cu excepția cazului în care un asemenea tratament este justificat în mod obiectiv și rezonabil (a se vedea HCC nr. 3 din 24 februarie 2022, § 20). Cu alte cuvinte, o măsură intră în câmpul de aplicare al articolului 16 din Constituție atunci când aceasta conduce, în funcție de anumite criterii, la rezultate diferite (discriminare directă) sau atunci când, utilizând criterii neutre, aceasta are ca efect particular dezavantajarea unei categorii de persoane (discriminare indirectă). Curtea a precizat că stabilirea criteriilor care stau la baza unei discriminări este întotdeauna o problemă complicată. Chiar dacă se poate conveni asupra unor elemente, vor exista întotdeauna cazuri neobișnuite care nu se pretează la regulă (a se vedea HCC nr. 15 din 9 iulie 2024, § 81).

28. Referitor la incidența prevederilor constituționale, autoarele excepției susțin că, pe baza prevederilor contestate, o persoană dintr-o familie defavorizată care beneficiază de ajutor social și care, concomitent, este fondatoare a unei întreprinderi individuale va achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă. În opinia acestora, prevederile criticate nu au în vedere dacă o asemenea întreprindere este inactivă și, ca rezultat, nu înregistrează venituri pentru a achita prima de asigurare.

29. Sub acest aspect, Curtea observă că persoanele adulte din familii defavorizate care să încadrează în condițiile prevăzute de articolul 5 din Legea cu privire la ajutorul social beneficiază de ajutor social din partea statului. De asemenea, dacă aceste persoane sunt neangajate și au domiciliul în Republica Moldova, ele sunt asigurate de Guvern din contul bugetului de stat (articolele 4 alin. (4) lit. n) și 5 alin. (3) din Legea nr. 1585 din 27 februarie 1998). Așadar, în aceste condiții, Curtea reține că legislatorul a urmărit să acorde ajutor social persoanelor din familii defavorizate care au un venit global mediu lunar mai mic decât venitul lunar minim garantat și care au acumulat, la indicatorii de bunăstare, un punctaj mai mic sau egal cu cel stabilit pentru evaluarea bunăstării familiei (a se vedea articolul 3 din Legea nr. 133 din 13 iunie 2008 cu privire la ajutorul social).

30. Curtea reține că, pe de o parte, Guvernul are calitatea de asigurător pentru persoanele neangajate din familii defavorizate care întrunesc condițiile pentru obținerea ajutorului social. Pe de altă parte, persoanele fizice fondatoare ale întreprinderilor individuale sunt obligate să se asigure în mod individual (articolul 23 alin. (1) Legea nr. 1593/2002). În cazul includerii concomitente a persoanei fizice în categoriile „persoană asigurată de Guvern” și „persoană asigurată în mod individual”, Guvernul a stabilit că acesteia i se va acorda statutul de „persoană asigurată în mod individual” (punctul 10 din Regulamentul privind acordarea/suspendarea statutului de persoană asigurată în sistemul asigurării obligatorii de asistență medicală, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1246 din 19 decembrie 2018).

31. Astfel, din prevederile menționate mai sus rezultă că, dacă o persoană dintr-o familie defavorizată care beneficiază de ajutor social deține calitatea de fondator al unei întreprinderi individuale se prezumă că aceasta obține mijloace financiare pentru a achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală. Așadar, singura diferență între cele două categorii de persoane este că, în prima situație, persoana nu încasează veniturile necesare și obține ajutor social, iar în a doua situație, persoana este fondator al unei întreprinderi individuale, fiind aplicată prezumția că obține venituri. Prin atribuirea persoanei neangajate din familie defavorizată la categoria persoanelor asigurate de Guvern, statul urmărește să ajute prin mijloace financiare categoriile de persoane vulnerabile, în detrimentul categoriilor financiar independente (a se vedea HCC nr. 8 din 6 aprilie 2023, § 56).

32. În prezenta cauză, autoarele excepției pun problema achitării primei de asigurare de o persoană dintr-o familie defavorizată, dar care are întreprindere individuală inactivă. În acest context, Curtea notează că persoana care a fondat o întreprindere individuală este prezumată că cunoaște drepturile și obligațiile ce decurg din desfășurarea acestei activități, inclusiv obligația de a achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă. În eventualitatea în care fondatorul unei întreprinderi individuale nu a desfășurat activitatea și nu a obținut venituri, el poate depune o cerere de radiere din Registrul de stat (articolul 24 din Legea nr. 220 din 19 octombrie 2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali). De asemenea, în cazul în care o întreprindere individuală este inactivă, ceea ce se presupune că nu are datorii la bugetul public național, nu deține mașini de casă și de control cu memorie fiscală, nu este fondator al unei alte persoane juridice și nu are sucursale, organul înregistrării de stat inițiază din oficiu procedura de radiere din Registrul de stat a persoanei juridice inactive și a întreprinzătorului individual inactiv (a se vedea articolul 26 din aceeași Lege).

33. În aceste condiții, Curtea observă că fondatorul unei întreprinderi individuale care nu înregistrează venituri poate iniția procedura de radiere a acestei întreprinderi și, ca rezultat al radierii, nu va fi obligat să achite prima de asigurare obligatorie de asistență medicală. Sub acest aspect, Curtea subliniază aplicabilitatea prezumției potrivit căreia *nemo censetur ignorare legem* (nimeni nu poate invoca necunoașterea legii). Așadar, se prezumă că orice persoană cunoaște legislația în vigoare și este obligată să-și adapteze conduita în conformitate cu aceasta (a se vedea DCC nr. 118 din 28 septembrie 2023, § 29). În cazul în care fondatorul nu depune o cerere de radiere, iar întreprinderea individuală este inactivă, organul înregistrării de stat trebuie să inițieze din oficiu procedura de radiere.

34. Având în vedere cele menționate, Curtea consideră că includerea persoanei dintr-o familie defavorizată și care este fondator al unei întreprinderi individuale în categoria persoanelor obligate de a se asigura în mod individual nu reprezintă o măsură nerezonabilă din perspectiva drepturilor invocate de autoarele excepției.

35. În prezenta cauză, Curtea observă că autoarele excepției, în realitate, își exprimă dezacordul cu eventuala obligare de a achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală, având în vedere că nu a înregistrat venituri din activitatea de întreprinzător. În aceste condiții, Curtea subliniază că judecata sa este o „judecată a legilor”, la modul abstract, dar nu o „judecată a cazurilor concrete”. Curtea nu poate verifica, potrivit competențelor sale, caracterul

proporțional al modului de aplicare a prevederilor contestate, adică proporționalitatea ingerinței la modul concret, în circumstanțele unei cauze particulare. Această competență le revine instanțelor de drept comun (a se vedea DCC nr. 50 din 4 iunie 2024, § 45).

36. Pe baza celor menționate anterior, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, pe baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a textului „cu excepția persoanelor obligate prin lege să se asigure în mod individual” din articolul 4 alin. (4) din Legea nr. 1585 din 27 februarie 1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală, a textelor „lit. i) și j)” și „prevăzute la pct. 1 lit. a), b), d), d¹) și f)” din articolul 23 alin. (4) din Legea nr. 1593 din 26 decembrie 2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, ridicată de dna Olga Pară și de dna avocat Valentina Moruz, în dosarul nr. 2a-602/2023, pendinte la Curtea de Apel Bălți.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 23 ianuarie 2025

DCC nr. 6

Dosarul nr. 148g/2024